

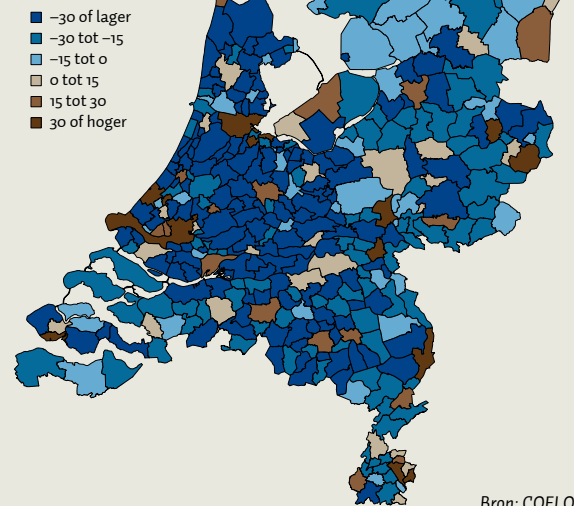
Cumulatie van rijksuitkeringen aan gemeenten

OPENBARE FINANCIËN

In 2015 ontvingen gemeenten in totaal 61 verschillende uitkeringen van het Rijk. Door de grote decentralisaties in het sociale domein is het totaalbedrag toegenomen van 28 miljard euro in 2014 tot 33 miljard euro in 2015. Slechts 7 uitkeringen komen bij alle 393 gemeenten terecht, de rest gaat naar een kleinere groep. Liefst 12 uitkeringen gaan elk naar één enkele gemeente. Het aantal uitkeringen is de afgelopen jaren sterk gedaald, van vele honderden 20 jaar geleden tot 99 in 2010 en 61 nu. Toch lijkt het aantal verschillende uitkeringen nog steeds veel hoger dan nodig. De verdeling van de grootste uitkering, de algemene uitkering uit het gemeentefonds (14 miljard euro), correleert namelijk zeer sterk met de verdeling van de rest van de uitkeringen aan gemeenten. Dat roept de vraag op waarom het nodig is zo veel verschillende, en soms zeer gecompliceerde, verdeelstelsels in de lucht te houden. Die verdeelstelsels worden in afzondering opgesteld, zonder te kijken naar de cumulatie met andere rijksuitkeringen.

De figuur laat zien welke bedragen gemeenten ontvangen voor alle uitkeringen bij elkaar opgeteld, uitgedrukt als procentuele afwijkingen van gemiddelde bedragen per inwoner. Grote en middelgrote steden en perifere regio's (Noordoost-Groningen, Noord-Friesland, Zuid-Limburg) ontvangen het meest. Dat hangt samen met de veronderstelde hogere kosten van een zwakke sociale structuur en een sterke centrumfunctie. Het hoogste uitkeringsbedrag per inwoner ontvangt Heerlen: 3.468 euro. Dat is ruim 78 procent meer dan het landelijk gemiddelde van 1.947 euro. Bloemendaal, Midden-Delfland en Blaricum ontvangen het laagste uitkeringsbedrag per inwoner. Dit zijn de enige gemeenten die minder dan 1.000 euro per inwoner aan uitkeringen ontvangen (respectievelijk 895, 948 en 990 euro). ■ **MAARTEN ALLERS EN KLAAS KWAKKEL** (COELO)

Totaalbedrag aan uitkeringen per inwoner, uitgedrukt als procentuele afwijking van het landelijk gemiddelde, 2015

Bron: COELO

Afname aantal banken in Nederland

MONETAIRE ZAKEN

Het aantal banken in Nederland is de afgelopen jaren afgenomen. Zoals te zien is in de figuur, daalde het aantal banken sinds medio 2008 van 92 tot 82 per eind september 2015. Het aandeel van buitenlandse banken in Nederland is sinds twee jaar stabiel en bedraagt zeven procent, terwijl vóór de crisis hun aandeel op twaalf procent van het geconsolideerd balanstotaal lag. Mede onder invloed van zich wijzigende Europese wet- en regelgeving is de samenstelling van de buitenlandse banken echter in beweging. Zo is vanuit de Europese Unie het aantal zelfstandige buitenlandse dochterbanken afgenomen tot vier instellingen in september 2015, terwijl het aantal bijkantoren juist is toegenomen tot 35. Recent betreft dit vooral bijkantoren van Britse dochters van banken van buiten de Europese Unie. Het aantal banken in ons land dat rechtstreeks afkomstig is van buiten de EU neemt geleidelijk af. Dit geldt zowel voor het aantal dochterbanken, als voor de bijkantoren.

De totale balansomvang van het Nederlands bankwezen is de laatste twee jaar niet verder gedaald, nadat dit sinds de crisis eerder was afgenomen van ruim boven de 3.300 miljard euro tot ongeveer 2.500 miljard euro. De gemiddelde omvang van Nederlandse banken is vanaf 2008 met bijna een kwart afgenomen, maar neemt sinds de laatste twee jaar weer iets toe en ligt nu op 31 miljard euro. Dit wordt mede veroorzaakt door koersontwikkelingen van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar.

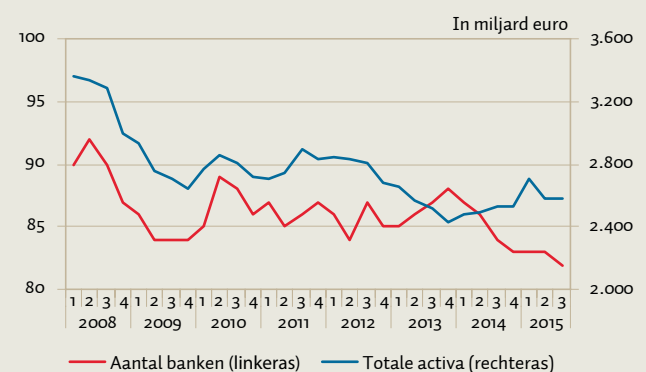
De omvang van het Nederlands bankwezen ten opzichte van de totale waarde van alle in ons land geproduceerde goederen en diensten is de laatste twee jaar stabiel op bijna 400 procent. Mede vanwege afstotingen

van buitenlandse bedrijfsonderdelen was het geconsolideerde balanstotaal van het Nederlandse bankwezen ten opzichte van het bbp tussen 2008 en 2013 met bijna één derde verminderd.

Na een lichte toename begin 2014 is de concentratie binnen het Nederlandse bankwezen sindsdien onveranderd. Sinds de crisis was eerder onder invloed van een afnemende omvang van de grootbanken juist sprake van een afname in de spreiding van balanstotalen. De vijf grootste banken hebben een stabiel aandeel van 85 procent in de totale activa. ■

MARJO DE JONG EN PIETER STAM (DNB)

Omvang Nederlands bankwezen

Bron: DNB

Arbeidsparticipatie vluchtelingengroepen

ARBEIDSMARKT

De instroom in Nederland van vluchtelingen is in 2015 sterk gestegen. De instroom in 2015 bedraagt 57.000 personen ten opzichte van 13.000 in 2013 (vergelijking met 2014 is lastig omdat de vluchtelingenstroom vanuit Syrië toen al enigszins op gang was gekomen). Van de instroom (eerste asielverzoeken plus nareizigers) in 2015 komt een groot deel uit Syrië (49 procent) en Eritrea (15 procent).

Een indicatie van de toekomstige arbeidsparticipatie van de huidige instroom kan worden verkregen door de netto arbeidsparticipatiecijfers

van eerdere vluchtelingengroepen te bezien.

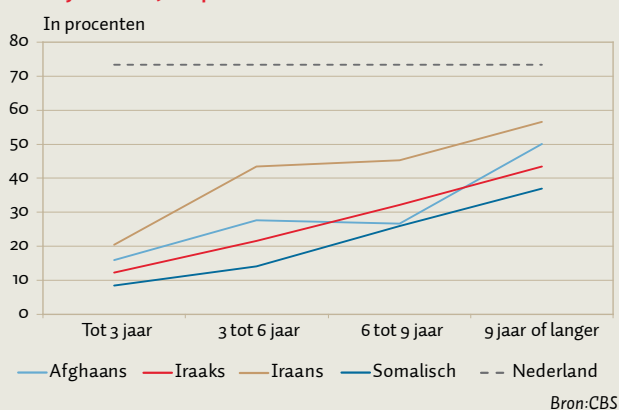
De figuur geeft het aandeel werknemers plus zelfstandigen voor eerste-generatie-migranten weer naar verblijfsduur in Nederland. De peildatum is september 2012 en het betreft de leeftijdscategorie van 25- tot 65-jarigen. Uit de figuur blijkt dat de netto-arbeidsparticipatie stijgt naarmate vluchtelingen langer in Nederland verblijven, maar verschilt per herkomstland.

De netto-participatie ligt het hoogst bij migranten uit Iran en neemt toe van 20 procent (bij een verblijfsduur in Nederland tot 3 jaar) tot 57 procent (bij een verblijfsduur van 9 jaar of langer). De netto-participatie van migranten uit Somalië ligt het laagst en neemt toe tot 37 procent. Ter vergelijking: de netto-participatie van de gehele Nederlandse bevolking in deze leeftijdsklasse was destijds 73 procent.

Het verloop van het aandeel van migranten met een bijstandsuitkering laat grofweg een tegengestelde ontwikkeling zien. Het aandeel van migranten uit Iran met een bijstandsuitkering neemt af van 35 procent (bij een verblijfsduur in Nederland tot 3 jaar) naar 20 procent (bij een verblijfsduur van 9 jaar of langer). Terwijl dit aandeel voor migranten uit Somalië daalt tot 41 procent (bij een verblijfsduur van 9 jaar of langer).

De toenemende arbeidsparticipatie en afnemende bijstandsafhankelijkheid met de verblijfsduur volgt logisch uit het feit dat migranten in de beginjaren bezig zijn met integreren. Het verschil in netto-arbeidsparticipatie en het aandeel bijstandsuitkeringen naar herkomstland valt waarschijnlijk onder meer samen met opleidingsniveau. Het aandeel hogeropgeleiden ligt bij migranten uit Iran bijvoorbeeld relatief hoog en bij migranten uit Somalië relatief laag. ■ ANNETTE ZEILSTRA (CPB)

Aandeel werknemers plus zelfstandigen naar verblijfsduur, september 2012

Vier van de tien zonder werk en uitkering willen werken

ARBEIDSMARKT

Het huidige kabinet wil meer mensen aan het werk. Het verwacht van bijstandsontvangers en WW'ers dat ze er alles aan doen om weer aan het werk te komen. Voor mensen zonder werk én zonder uitkering geldt de verplichting werk te zoeken niet. Nederland telde in 2014 bijna 1,8 miljoen mensen van 15 tot 65 jaar die geen betaald werk hebben en ook geen uitkering ontvangen. Zo'n 40

procent van hen – ruim 690.000 mensen – wilde echter wel werken. Relatief veel mannen tot 45 jaar willen aan het werk.

Per leeftijdsgroep is nagegaan welk kenmerk het meest onderscheidend is voor de wil om te werken en waarom men niet wil werken (figuur). Bij 55-plussers is de bereidheid om te werken het laagst. Zo'n 390.000 van de ruim 470.000 55-plussers willen niet werken. Vrouwen van 55 tot 65 jaar willen minder vaak aan de slag dan mannen. Jongeren van 20 tot 25 jaar die geen onderwijs meer volgen en mannen van 25 tot 45 jaar hebben het hoogste aandeel werkwilligen. Allochtonen in de leeftijd van 45 tot 55 jaar willen vaker werken dan hun autochtone leeftijdsgenoten.

De redenen om niet te willen of kunnen werken variëren per leeftijdsgroep. In de leeftijdsgroep tot 25 jaar geven velen als reden om een opleiding te volgen. In de leeftijdsgroep van 25 tot 45 jaar geven mannen het volgen van een opleiding of ziekte of arbeidsgeschiktheid als reden op, en vrouwen de zorg voor het gezin of huishouden. In de leeftijdsgroep van 45 tot 55 jaar blijkt behalve zorg ook ziekte een belangrijke reden om niet te willen werken. Boven de 55 jaar noemen vooral de mannen prepensioen als belangrijkste reden. ■ MARK RAMAEEKERS (CBS)

Aandeel van de niet-werkzame bevolking van 15 tot 65 jaar zonder uitkering dat wel of niet wil of kan werken, 2014

